

Nəsimi leksikasının türk dilləri yazılı abidələri və dialekt leksikası kontekstində araşdırılması

**Dos.Təhməzov Zamiq
ADPU, Filologiya fakültəsi**

Bu iş Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Elmin İnkişafı Fondunun maliyyə yardımı ilə yerinə yetirilmişdir – Qrant № EIF/MQM/Elm-Təhsil-1-2016-1(26)-71/07/5-M-23

Xülasə

Məqalədə İmadəddin Nəsiminin Azərbaycan-Türk "Divan"ı mənbə kimi götürülərək Azərbaycan ədəbi dilinin milli istiqamətləri barədə linqvistik təhlillər tədqiqatın mərkəzində olmuşdur.

Nəsiminin böyüklüyü ondadır ki, bütün mürəkkəb fəlsəfi düşüncələrini ana dilində yazmış, bununla da türk dilinə ədəbi dil statusunu qazandıraraq ədəbi dili söz və ifadələrlə zənginləşdirmək missiyasını uğurla yerinə yetirmişdir.

Nəsimi əsərlərinin leksik quruluşu, müasir dil üçün arxaik sözlər dil baxımından ən maraqlı leksik vahidlərdən biridir. Bu sözlərin hər birinin ədəbi dildə fərdi inkişaf tarixi olduğu kimi, onların dildən silinməsi də fərdi instinkt tarixinə malikdir.

Açar sözlər: klassik mənbə, təhlil, dil, leksika, arxaizm, feil, dialektlər

Исследование лексики Насими в контексте памятников письменности и диалектной лексики тюркских языков

Работа выполнена при финансовой поддержке Фонда развития науки при Президенте Азербайджанской Республики – Грант № EIF/MQM/Наука и образование-1-2016-1 (26) – 71/07/5-M-23.

**Замик Тахмазов
доцент, кандидат филологических наук**

Резюме

В ходе исследования материалы азербайджано-турецкого «Дивана» И. Насими в качестве источника стали предметом лингвистических исследований великого поэта, посвященных родным языковым средствам

народа и национальным направлениям азербайджанского литературного языка.

Величие Насими состояло в том, что он написал все свои сложные философские мысли на своем родном языке, тем самым придав нашему турецкому языку авторитет литературного языка и успешно выполнив миссию по обогащению литературного языка людей словами и выражениями.

Лексическая структура произведений Насими, архаичные для современного языка слова - одна из самых интересных лексических единиц с лингвистической точки зрения. Как каждое из этих слов имеет историю индивидуального развития в литературном языке, так и их стирание из языка имеет историю индивидуального инстинкта.

Ключевые слова: классический источник, анализ, язык, лексика, архаизм, глаголы, диалекты

Research of Nasimi lexicon in the context of written monuments and dialect lexicon of Turkish languages

This work was supported by the Science Development Foundation under the President of the Republic of Azerbaijan- Grant No. EIF/MQM/ Science and Education-1-2016-1 (26)-71/07/5-M-23

**Zamik Takhmazov
Associate professor, PhD in philology**

Summary

During the research, the materials of I.Nasimi's Azerbaijan-Turkish "Divan" as a source were the focus of the great poet's linguistic researches on the native language means of the people and national directions of the Azerbaijani literary language.

Nasimi's greatness was that he wrote all his complex philosophical thoughts in his native language, thus giving our Turkish the authority of literary language, and successfully fulfilling the mission of enriching the literary language of the people with words and expressions.

The lexical structure of Nasimi's works, archaic words for the modern language are one of the most interesting lexical units from the linguistic point of view. Just as each of these words has a history of individual development in the literary language, so their erasure from the language has a history of individual instinct.

Key words: classical source, analysis, language, vocabulary, archaism, verbs, dialects

Annotasiya. Müəyyən bir sözün yazılı abidələrdə işlənməsi həmin sözün qədimliyinə, müasir şivələrdə işlənməsi isə bu sözün tarixən Azərbaycan dilinə mənsubluğuna dəlalət edir. Bu baxımdan Azərbaycan dilində yazan klassik şeir ustadlarımızdan biri kimi Nəsimi leksikasının tədqiqatına cəlb olunması vacibdir. Çünki Nəsiminin yaradıcılığı Azərbaycan poeziyasının və ədəbi dilinin inkişafında mühüm bir mərhələ hesab olunur.

Aktualıq. Nəsiminin yaradıcılığı dilçilik, xüsusilə Azərbaycan dilinin, eləcə də türk dillərinin tarixi inkişafını öyrənmək baxımından da müstəsna əhəmiyyətə malikdir.

Nəsiminin dili, eləcə də onun leksikası Azərbaycan ədəbi dilinin, xüsusilə onun bədii qolunun keçmiş olduğu altı əsrlik tarixi işləmək üçün zəngin material verir. Bu baxımdan tədqiqatçı-alim C.Qəhrəmanovun «Nəsimi “Divan”ının leksikası» əsəri çox qiymətli mənbədir.

Metod. Məqalədə dilçiliyin təsviri, müqayisəli-tarixi metodlarından istifadə olunmuşdur. Bu araşdırmada dialektologiyanın elmi-nəzəri müddəalarına, türkologiyanın, eləcə də Azərbaycan dilçiliyinin leksikaya aid mülahizələrinə əsaslanılmışdır.

Giriş. Nəsiminin anadilli şeirləri, xüsusilə də qəzəlləri ilk növbədə milli sözlərin bolluğu, hər bir misra və beytin özünəməxsus oynaqlığı və melodikliyi, ahəngdarlığı və ritmikliyi – bir sözlə, musiqililiyi ilə seçilir, oxucuya, dinləyiciyə yüksək estetik zövq verir, onun könlünü, ruhunu oxşayır. Bütövlükdə götürdükdə Nəsiminin qəzəlləri həm dilinin sadəliyi və axıcılığı, həm də saflığı və təmizliyi ilə seçilir ki, bu da şairin xalq ruhuna, canlı ümumxalq danışığı dilinə söykənməsi, bu tükənməz qaynaqdan uğurla bəhrələnməsi ilə bağlıdır.

Nəsiminin yaradıcılığı türk dilləri tarixində “keçid dövrü”nün (X-XIV əsrlər) (1) sonlarına, “yeni dövrün” (XV-XX əsrlər) (3) əvvəllərinə təsadüf edir. Bu dövrdə türk sistemli dillərin çoxu artıq müstəqil inkişaf mərhələsinə qədəm basmış, ədəbi-bədii dil normaları əsasən formalaşmış sabitləşməyə başlamışdı (4).

Azərbaycan dilinin formalaşmış ədəbi normalar əldə etdiyi bir dövrdə yaşayıb yaradan Nəsimi, şübhəsiz ki, ədəbi dilimizin xüsusiyyətlərini öz əsərlərində əks etdirmiş, onun sabitləşməsinə və inkişafına ciddi təsir göstərmişdir. Ədəbi-bədii dil normalarının xalq dili əsasında inkişaf etdirilməsi məsələlərini tam ciddiyyəti ilə dərk edən hər bir böyük sənətkar kimi Nəsimi də zəmanəsinin qarşıya qoyduğu, irəli sürdüyü problemləri həll etmək təşəbbüsündə olmuş, ədəbi dilə və onun üslubuna xas olan söz və ifadələr işlədərək onların qanunlaşdırılmasına çalışmış, leksik-semantik xüsusiyyətlərini bütün incəliyi ilə ifadə edə bilmişdir. Xalq dili ilə özündən əvvəlki yazı

dili arasında bir vəhdət yaradan, onların vahid ədəbi normada birləşdirilməsində mühüm rol oynayan Nəsimi əsərlərinin dilini dövrünün xalq dili zəminindən ayırmamağa çalışmışdır. Bu gün belə müasir dilimizdə işlənən, xalq yaradıcılığının müdrik ifadə vasitələri olan atalar sözləri və məsəllər Nəsimi dilinə xas xüsusiyyətlərdəndir. Məhz Nəsimi leksikasına xas olan bu səciyyəvi cəhətlər onun leksikasının türk dilləri dialekt leksikasının qarşılıqlı inteqrasiyası kontekstində araşdırılmasını şərtləndirir. Nəsiminin dilində işlənən bir çox sözlər müasir Azərbaycan dilinin dialekt və şivələrində aktiv şəkildə işlənir. Məsələn,

Kürsiyi-rəhmanə *ağdun*, gögdə ərşəllahi gör (Nəsimi).

Ağ sözü (DTS, 16) də “çıxmaq, qalxmaq, yüksəlmək” mənaları verilmişdir. *Ağ* feilinə “qalxmaq, çıxmaq” mənasında Füzuli rayonu Horadiz şivələrində təsadüf edilir: Qoyun dağa *ağdı*. *Ağ* sözü Füzuli rayonunun şivələrində söz birləşməsinin tərkibində də işlənir: *ağmax olmax* – Qoymagınan yük *ağmax olsun*.

Ağ feilinə eyni mənada “Kitabi-Dədə Qorqud”da da rast gəlinir: Şahin pərvaza *ağdı*.

Al – hiylə, kələk, biclik. Nəsiminin dilində bu söz geniş işlənmişdir: Nəsiminin alilə aldı könlün; *Al* ilə ala gözləri aldı aldı könlümü, Alini gör nə al edər, kimsə irişməz alinə (Nəsimi).

Al sözü eyni mənada (DTS, 31) işlənmişdir. Azərbaycanın Bərdə, Qazax şivələrində də “hiylə, yalan” mənasını ifadə edir: Məni *al* dilə tutma, nə sözün var mərdanə deynən. “Kitabi-Dədə Qorqud”da bu sözə eyni mənada rast gəlinir: Namərd tayın *al* eyləmiş.

Müasir Azərbaycan ədəbi dilində işlənən *aldanmaq* sözü də *al* sözü ilə bağlı yaranmışdır. Dildə bu söz *allanmaq* şəklində işlənir: *al* qeyd etdiyimiz kimi “hiylə, kələk” mənalı qədim Azərbaycan sözü, *lan/lən* isimdən feil düzəldən şəkilçidir – *al-lanmaq*, müqayisə edək: hava-lanmaq. Lakin bu söz dilimizdə *aldanmaq* şəklində işlənir. M.F.Axundovun “Aldanmış kəvakib” əsərində olduğu kimi.

Çözmək – açmaq. **Çözmək** feili Nəsiminin – Ey bana müşkin saçundan könlünü qurtar deyə, Qanqı aqıldür *çözən* zəncirdən divanəsin. Bu sözə eyni mənada Xətəidə - Dedim ki, əya, səba indi, Asudə otur *çözüb* kəməndi rast gəlinir.

Bu söz Azərbaycan dilinin Tovuz, Kəlbəcər və Naxçıvanın Şahbuz şivələrində də eyni mənada işlənir: İpi, yunu *çözərix* biz. **Çözmək** feilinin *çözde*, *çözələ* formaları: *çözde* - açmaq, uzatmaq (Ağdam, Cəbrayıl, Yardımlı, Şahbuz); *çözələ* formasında “açmaq” mənasında (Gədəbəy, Şərur, Şahbuz) şivələrində müşahidə olunur.

“Kitabi-Dədə Qorqud”da da rast gəlinmişdir: Atından endi, çobanın əllərin çözdü; Kafərlər oğlana aman verdilər, əlin çözdilər, gözün açdılar.

Esrük – qızgın, sərxoş. Nəsiminin dilində: Qəmədən misri qılınc vermişsən *əsrük* türkə kim, Qan bəhasız necə qan etmək dilərsən, etməgil.

Azərbaycan dilinin dialekt leksikasında (*əsrük* – sərxoş mənasında Qazax) qorunub mühafizə olunan bu söz eynü zamanda qızgın, sərxoş mənasında (DTS, 184), “Kitabi-Dədə Qorqud”da: Ol şərbdən içən *əsrük* olur; və Füzulinin dilində: Şərilən gər tutsalar *əsrük* sözünə etibar – müşahidə olunur.

Nəsiminin dilində müşahidə olunan leksik vahidlərin bəziləri ilkin mənalarnı qorumaqla fonetik dəyişikliyə uğrayan sözlərdir.

Azuq – azuqə. *Azuqsuz* kişiler dözməz bu yolların uzağına (Nəsimi). Azərbaycan dilinin qərb şivələrində *azıx* (azuqə, yol tədarükü) mənasında Şəmkir, Qazax şivələrində qorunmuşdur.

Azuqə mənasında qədim yazılı abidələrdə (DTS, 73): - Yadağ atı çaruk, küci *azuq*; “Kitabi-Dədə Qorqud”da – Mən bu oğlanı alayın, ava gedəyin. Yedi günlük *azuqla* çıxayın, - formasında müşahidə olunur.

Göründüyü kimi müasir dialektlərdə işlənən forma ilə müqayisədə qədim azuq sözündə $u > i$, $k > x$ dəyişikliyi müşahidə olunur. *Azık* sözü eyni formada bəzi türk dilləri dialektlərinə də inteqrasiya etmişdir. Məsələn, Altay dilinin Tuba dialektində Azərbaycan şivələrində olduğu kimi söz fonetik dəyişikliyə uğramış *azık* şəklində “azuqə, ehtiyatda olan ərzaq” mənasında işlənir.

Bar – getmək, yola düşmək. Bu söz həm qədim yazılı, həm orta əsr abidələrində, həm də Azərbaycan dialektlərində geniş şəkildə işlənir. Nəsimidə bu söz *var* formasında, fonetik dəyişikliyə uğramış şəkildə işlənmişdir: Zülfünə dolaşdı könlüm, bilmədi aşuftə kim, Zülfün ucundan nə çox-çox yelə vardı başlar.

Lakin bu söz (DTS, 83) də *bar* şəklində qeydə alınmışdır. Deməli, *bar* feili Azərbaycan dilində $b > v$ səs dəyişməsinə məruz qalaraq *var* şəklini almışdır. Elə Azərbaycan dialektlərində də bu şəkildə qorunmuşdur: *varif getmək* (Tovuz, Şəmkir, Borçalı, Qazax). “Kitabi-Dədə Qorqud”da – Bərdəyə, Gəncəyə *varub* vətən tutdu; Xətəidə - *Varmağ* həvəsini tərək qıldım, Qurtulmağa şimdi razı buldum. – müstəqil feil kimi işlənmişdir.

C.Qəhrəmanovun qeyd etdiyi kimi, Azərbaycan dilinin tarixi inkişafına müvafiq olaraq Nəsiminin leksikası üzərində aparılmış müşahidələr, XVI əsrdə üzü köçürülmüş nüsxədə mövcud olan qəzəl, qəsidə, rübai, tuyuq və tərcibəndlərin sözlüyü bir daha sübut edir ki, dilimizin milli xüsusiyyətini, onun orijinallığını özündə mühafizə edən leksik vahidlərin əksəriyyəti birinci növbədə feillərdən ibarətdir. Nəsiminin lirikasında əsas yer tutan feillər öz mənə xüsusiyyətlərinə, semantik rəngarəngliyinə görə müasir dilə uyğun gəlir, öz sabitliyini mühafizə edir. Arxaikləşmiş bəzi feillər nəzərə alınmazsa, Nəsiminin dilində işlənmiş feillərin hamısı həm şəkil, həm də məzmun cəhətindən müasir dildə işlənərkəndir.

Tədqiqatçının haqlı qənaətinə görə Nəsiminin dilində əsil feillərlə bərabər köməkçi feillər də çox işlək sözlərdəndir. Mürəkkəb feillər yaratmaq üçün Nəsimi “qılmaq”, “etmək”, “eyləmək”, “bulmaq”, “olmaq” və s. köməkçi feillərdən geniş istifadə etmişdir. Həmin köməkçi feillər azəri sözləri ilə bərabər əcnəbi sözlərlə də birləşərək mürəkkəb feillər yarada bilir. Məsələn, nəzər qılmaq, səcdə qılmaq, ənam etmək, növhə qılmaz, tərif etmək, dildar olmaq, səbr eyləmək, xar olmaq, huşyar olmaq, müəttər olmaq, cuş etmək, əyan olmaq, bəyan etmək, arif olmaq, vasil olmaq, şərh qılmaq, vahid olmaq, yar bulmaq, iqrar eyləmək, aşiq olmaq, idrak etmək və s.

Qeyd etmək lazımdır ki, müasir dildən fərqli olaraq, Nəsiminin dilində “qılmaq” köməkçi feili mürəkkəb feil yaratmaq prosesində ən fəal iştirak edən sözlərdəndir. Bu köməkçi feilin əcnəbi sözlərlə birləşərək mürəkkəb feillər yaratmaq imkanı olduqca genişdir. Məsələn, nalə qılmaq, müəlləq qılmaq, məmur qılmaq, idrak qılmaq, aram qılmaq, mübtədə qılmaq, qurban qılmaq, saz qılmaq, lütf qılmaq, tərki-dünya qılmaq, fəda qılmaq, sücud qılmaq, fəğan qılmaq, xərab qılmaq, dərman qılmaq, pərvaz qılmaq, divanə qılmaq, qəsd qılmaq, dəvət qılmaq, təkanna qılmaq, fəna qılmaq, ikrah qılmaq və s.

Müxtəlif semantikaya malik olan sözlərlə birləşərək mürəkkəb feillər əmələ gətirən “qılmaq” köməkçi feili ilə bərabər Nəsiminin dilində işlənən başqa köməkçi feillər də həmin sözlə birləşə bilir və mürəkkəb feil yaradıcılığında aktiv iştirak edir. Məsələn, idrak etmək (eyləmək), qurban etmək (eyləmək; eləcə də qurban olmaq), fəda etmək (eyləmək), səcdə etmək, fəğan etmək, xərab etmək, pərvaz etmək, divanə etmək (eyləmək; eləcə də divanə olmaq), qəsd etmək (eyləmək), dəvət etmək (eyləmək), təmənnə etmək (eyləmək), ikrah etmək (eyləmək) və s.

Nəsimi əsərlərinin leksik tərkibində olan, müasir dil üçün arxaikləşmiş sözlər dilçilik nöqtəyi-nəzərindən ən maraqlı lüğət vahidlərindəndir. Bu sözlərin hər birinin ədəbi dildə fərdi inkişaf tarixi olduğu kimi, onların dildən silinməsinin də fərdi inkişaf tarixi vardır.

Dilçilik ədəbiyyatında arxaizm anlayışının mənə və məzmunu tam mənası ilə müəyyənləşmədiyi üçün hər hansı sözün arxaik təbəqəyə aid edilməsi məsələsi də mübahisəlidir. Müəlliflərin əksəriyyəti klassik ədəbi janrlarda işlənib müasir dildən çıxmış, lakin köhnəliyi təsvir etmək üçün üslubi bir vasitə kimi müasir əsərlərdə işlənə bilən sözləri arxaizm hesab edir (4).

Arxaik sözlərin yenidən dilə qayıda bilməsi nöqtəyi-nəzərindən həmin müəlliflərin fikirləri həqiqətə uyğundur. Çünki xalqın tarixi ilə bilavasitə əlaqədə olan, onun adət və ənənəsini özündə əks etdirən bir çox sözlər dialekt və şivələrdə qaldığı kimi, ədəbi dilə, onun yazılı qoluna da daxil ola bilər. Bu cəhətdən elmi əsərlərdə və poeziyada canlanmaqda olan “tapınmaq” (səcdə etmək, xidmət etmək, qulluq etmək, baş endirmək) sözü daha xarakterikdir. Bununla belə müasir türk dillərinin bir çoxunda mövcud olan, hətta rus dilində

termin kimi möhkəmlənən “товар” (əmtəə) sözü Azərbaycan dilinin yazılı abidələrində dönə-dönə işlənməsinə və müasir dialekt və şivələrində “qaramal” mənasında “tavar” // “davar” formasında qalmasına baxmayaraq, ədəbi dildə öz əksini tapa bilməmiş və müasir dil üçün arxaikləşmişdir. Odur ki, bədii yazılı abidələrdə, eləcə də Nəsiminin dilində işlənən və arxaizmlər qəbilindən olan sözlərin əksəriyyəti müasir ədəbi dil üçün tamamilə ölüb getdiyinə görə yuxarıda qeyd etdiyimiz müəlliflərin fikirləri rus, ingilis və alman dillərinə uyğun gəlsə də, Azərbaycan dili üçün birtərəfli hesab edilməlidir.

Ümumiyyətlə, sözlərin arxaik qrupa daxil edilməsi nisbi xarakter daşıyır. Bu məsələyə bir qayda olaraq müasir ədəbi dil nöqtəyi-nəzərindən yanaşılır. Ona görə də Nəsimi əsərlərinin leksikasında olan arxaizmlər haqqında mülahizə yürüdükdə XIV-XV əsrlər üçün arxaik xarakterli sözlər haqqında deyil, müasir dil üçün köhnəlmiş sözlər haqqında danışılır. Arxaik sözlərin təyin edilməsində əsas şərt və birinci dərəcəli amil həmin sözlərin konkret dilin əvvəlki dövrlərinə aid yazılı abidələrdə işlənməsinin nəzərə alınmasından ibarətdir (5).

Nəsiminin dilində işlənən müasir dil üçün arxaik hesab olunan sözlərin əksəriyyəti Orxon-Yenisey abidələri və “Kitabi-Dədə Qorqud” dastanlarından tutmuş XIX əsrə qədər yazılı ədəbiyyatda işlənmiş, bir çoxu indi də dialekt və şivələrdə qalmaqdadır. Nəsiminin dilində işlənən və müasir ədəbi dil nöqtəyi-nəzərindən arxaik sayılan sözləri aşağıdakı növlərə bölmək olar:

1. Müasir dövrdə istifadədən qalmış, ədəbi dil üçün tam arxaikləşmiş sözlər: ayağ//əyağ – qədəh, piyalə, kasa; uçmaq – cənnət; ısırtmaq – daddırmaq, içirtmək; əsənc//usanmaq – bezikən, məlul; issi- yiyə, sahib, malik; əksi-turş, acıtmaq; uşmaq – tamahsımaq; üşətmək - əl çəkmək, pozmaq, unutmaq; üşənmək – çəkinmək, qorqmaq; uy – fikir, düşüncə; bandırmaq – bulaşdırmaq, batırmaq; cəri-əsgər, qoşun; cələb – allah, tanrı; dürüşmək – çalışmaq, səy etmək; sağış – say, hesab; sunmaq//sonmaq – uzatmaq; təqdim etmək, ərz etmək; tamu – cəhənnəm; tayınmaq-sürüşmək; doğru yoldan çıxmaq; qalmaş – danlaqlı, başı aşağı; qutluq – mübarək, uğurlu, xeyirli və s.

2. Müasir ədəbi dildən çıxmış, lakin dialekt və şivələrdə mühafizə olunan arxaik sözlər: yazı-çöl, səhra, düzənlik; əsrük – sərxoş, kefli; yek – yaxşı; bay-zəngin; aymaq//aytmaq – demək, söyləmək; al – hiylə; ariyyarı- pak, təmiz, saf; ağmaq – çıxmaq, qalxmaq, yüksəlmək; varmaq-getmək; yaşırmaq-gizlətmək; duş//tuş – yuxu; ün – səs və s.

3. Müasir dildə şəkil və mənasını dəyişmiş arxaik sözlər: azuğ-azuqə; aldamaq-aldanmaq; ayruq//ayruq//ayruğ – ayrı, başqa, özgə, sair; incinmək – incimək, əzab, əziyyət çəkmək; uyqu/uyxu/yuxu; bənzəş-oxşar, bənzər; biki-ikimi; xamu//qamu – hamı; daşırə - dışarı, xaric; tapıq-tapış, şahid; qaçan//xaçan – nə vaxt, haçan; korklu-gözəl, qəşəng; qarmaq-doymaq, doyunca

içmək; qanırmaq – doymaq, susuzluğunu söndürmək; qonuc-qonaq, mehman və s.

Nəticə. Azərbaycan dili dialekt leksikasının mühüm bir hissəsini arxaik sözlər təşkil edir. E.Əzizov bu barədə yazır: “Dialekt leksikasında arxaik sözlər deyərək biz vaxtilə Azərbaycan ədəbi dilində işlənmiş, sonradan isə ədəbi dil üçün arxaikləşmiş, lakin şivələrin lüğət tərkibində saxlanmış sözləri nəzərdə tuturuq”. (8, 204). Məsələyə bu aspektdən yanaşmaq tədqiqat üçün maraqlı faktlar əldə etməyə imkan yaradır. Çünki müasir ədəbi dilimiz üçün arxaikləşən, lakin dialektlərdə mühafizə olunan sözlər müxtəlif dövrlərin yazılı abidələrində işlənirsə, şübhə yoxdur ki, həmin leksik vahidlər abidələrin yarandığı dövrün şivələri üçün də işlək olmuşdur. Bu baxımdan Nəsimi leksikasının dialekt və şivə sözləri baxımından tədqiqata cəlb edilməsi maraqlı nəticələr əldə etməyə imkan verir.

Ədəbiyyat

1. Ə.M.Dəmirçizadə. Azərbaycan ədəbi dilinin inkişaf yolları. Bakı, 1958, səh. 36
2. İ. Nəsimi. Seçilmiş əsərləri. İki cild. I cild. Bakı, “Lider nəşriyyat”, 2004, 336 səh.
3. C.Qəhrəmanov. Nəsimi divanının leksikası. Bakı, “Elm”, 1970, 232 səh.
4. 4.С.Е.Малов. Памятники древнетюркской письменности. Изд. АН СССР, М-Л, 1951, с. 221-222.
5. Н.А.Баскаков. Введение в изучение тюркских языков. Госизд. «Высшая школа», М., 1962, с. 147.
6. Н.М.Шанский. Устаревшие слова в лексике современного русского языка. «Русский язык в школе», 1954, № 3.
7. А.Рустамов. Глагол в диалектиках и говорах азербайджанского языка. Автореферат диссертации на соискание ученой степени доктора филологических наук. Баку, 1964, с. 37.
8. Е.İ.Əzizov Azərbaycan dilinin tarixi dialektologiyası. Bakı, Elm və təhsil, 2016. 348 səh.